

ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

ΜΟΝΤΕΛΟ ΒΟΥΛΗΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 2018

Τίτλος: ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ
Σειρά: ΜΟΝΤΕΛΟ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 2018

Συντάκτες:

Μαρία-Ινές Σαντιάγο, Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας & Εξωτερικών
Υποθέσεων, ΜΒΕ 2018

Φιλίππα Βρυώνη, Αντιπρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας & Εξωτερικών
Υποθέσεων, ΜΒΕ 2018

Χριστίνα Κολοτούρου, Γραμματέας της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας &
Εξωτερικών Υποθέσεων, ΜΒΕ 2018

Επιμέλεια:

Θεόδωρος Σιδηρόπουλος, Πρόεδρος της Βουλής, ΜΒΕ 2018

Θωμάς Τσουλιάς, Συνιδρυτής & Διοργανωτής, ΜΒΕ 2018

Copyright © 2018 Άφιξις Αστική Μη-Κερδοσκοπική Εταιρία

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή
περιληπτική ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή κανενός τμήματος αυτής της
έκδοσης, σε οποιαδήποτε μορφή, ή με τη χρήση ηλεκτρονικών ή μηχανικών μέσων,
συμπεριλαμβανομένων συστημάτων αποθήκευσης και ανάκτησης πληροφοριών, χωρίς
την έγγραφη άδεια του εκδότη, για εμπορικούς σκοπούς. Ο εκδότης επιτρέπει την ολική
ή μερική αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς σκοπούς παρά μόνο για τους συμμετέχοντες
στο Μοντέλο Βουλής των Ελλήνων 2018 και αυστηρά για τις προσωπικές τους ανάγκες
πριν και κατά την υλοποίηση του συνεδρίου. Νόμος 2121/1993 και κανόνες τους
Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	4
2.1. Ιστορική Αναδρομή	4
2.2. Οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας	5
2.3. Αντικρουόμενες απόψεις	6
2.4. Αιγιαλίτιδα Ζώνη και Εναέριος Χώρος	6
2.5. Νομοθετικό Πλαίσιο	8
3. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ	9
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	9
3.1. Ιστορική Αναδρομή	9
3.2. Αντικρουόμενες Απόψεις	10
3.3. Νομοθετικό Πλαίσιο	10
4. ΟΥΝΕΣΚΟ	12
4.1. Ιστορική Αναδρομή	12
Α. Intergovernmental Committee for Promoting the Return of Cultural Property (ICPRCP)	12
Β. Ελληνική Εθνική Επιτροπή	13
4.2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	14
5. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ	14
5.1. Ιστορική Αναδρομή	14
5.2. Αντικρουόμενες Απόψεις	16
5.3. Νομοθετικό Πλαίσιο	16
6. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	17
7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ	18
8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	19
9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	20
9.1. Ιστοσελίδες	20
9.2. Άρθρα	21

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων συνίσταται στην αναδιοργάνωση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και της ελληνικής πολιτιστικής διπλωματίας. Η ελληνική εξωτερική πολιτική είναι ταγμένη να υπηρετεί το εθνικό συμφέρον και οφείλει να ανταποκρίνεται στις διεθνείς εξελίξεις προκειμένου να μπορεί να διασφαλιστεί η θέση της Ελλάδας στο διεθνές προσκήνιο.

Η πολιτική που ακολουθεί η Ελλάδα στο εξωτερικό, όπως είναι φυσικό διαπνέει κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας και είναι όχι μόνο πολύπλευρη αλλά και πολυσχιδή. Εκτείνεται από την παραδοσιακή διπλωματία και την καλλιέργεια διμερών σχέσεων της Ελλάδας με άλλες χώρες μέχρι τη περιφερειακή πολιτική που ακολουθεί, τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και σε Διεθνείς Οργανισμούς καθώς επίσης και στην εκκλησιαστική και πολιτιστική διπλωματία.

Τόσο η Ελληνική εξωτερική πολιτική όσο και η πολιτιστική διπλωματία είναι ζητήματα μεγάλης σπουδαιότητας και οι ενέργειες που πραγματοποιούνται για τη βέλτιστη λειτουργία τους έχουν αντίκτυπο τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Οι εξωτερικές πολιτικές των χωρών έχουν ποικίλους ρυθμούς αλλαγής και πεδία σκοπιμότητας, τα οποία μπορούν να επηρεαστούν από παράγοντες που αλλάζουν τα εθνικά συμφέροντα ή επηρεάζουν τη σταθερότητα της ίδιας της χώρας. Η αναδιοργάνωση της εξωτερικής πολιτικής πρέπει να έχει ως τελικό σκοπό τη διαφύλαξη των εθνικών της συμφερόντων και την επίτευξη στόχων στο πλαίσιο των διεθνών σχέσεων της. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την εξωτερική πολιτική, η Διαρκής Επιτροπή Εθνικής Άμυνας & Εξωτερικών Υποθέσεων θα ασχοληθεί με ζητήματα που αφορούν στα εξής:

- (α) στη μετανάστευση και στον τρόπο αντιμετώπισης του κύματος προσφύγων που έφτασαν στη Χώρα μας από τη Συρία,
- (β) στον τρόπο ενσωμάτωσης των νέων αυτών πληθυσμών καθώς επίσης και,
- (γ) στις μεθόδους προστασίας των συνόρων σε συνεργασία με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Περαιτέρω θα εξεταστούν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Ειδικότερα θα γίνει σύντομη αναφορά στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και των χωρικών υδάτων της Ελλάδας και στην επίλυση του Κυπριακού. Επιπλέον έμφαση θα δοθεί στα ζητήματα σχετικά με την πολιτιστική διπλωματία. Ως πολιτιστική διπλωματία ορίζεται η άσκηση διπλωματίας μέσω του πολιτισμού, δηλαδή μέσω των πνευματικών,

υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν μια κοινωνία και αποτελούν στοιχεία της πολιτιστικής της ταυτότητας¹.

Ολόκληρο αυτό το πλέγμα στοιχείων, χάρη στην οικουμενικότητα του ελληνικού πολιτισμού, μπορεί να αποτελέσει δίαυλο επικοινωνίας και συνεκτικό ιστό των διαφόρων πολιτισμών και κατ' επέκταση χωρών. Δύναται δηλαδή να χρησιμοποιηθεί ως μέσο άσκησης εξωτερικής πολιτικής και προσέγγισης των λαών² προκειμένου να αναδειχθεί στο εξωτερικό η ιστορική φυσιογνωμία και η σπουδαιότητα της Ελλάδας ώστε να προωθηθούν τα συμφέροντά της τόσο στο εσωτερικό αλλά και στην Ευρώπη. Αναλυτικότερα, για την ορθή αναδιοργάνωση της ελληνικής πολιτιστικής διπλωματίας θα γίνει αναφορά στα εξής θέματα:

- (α) Στην ίδρυση ελληνικών σχολείων στο εξωτερικό προκειμένου να διασφαλιστεί η καλλιέργεια και η μεταλαμπάδευση των ελληνικών αξιών στους Έλληνες της διασποράς. Μολονότι η οικονομική κρίση μαστίζει την Ελλάδα, η χορήγηση κονδυλίων για τις ανάγκες τις παιδείας ποτέ δεν καθίσταται περιττή.
- (β) Στο ρόλο της ΟΥΝΕΣΚΟ και τη συνδρομή της Ελλάδας στην αποστολή της.
- (γ) Στο ρόλο των Μουσείων αναφορικά με την προώθηση της ελληνικής παιδείας και κουλτούρας και ιδίως στην επιστροφή των πολυπόθητων Εγγίνειων μαρμάρων από το Βρετανικό Μουσείο ώστε να εκτίθενται στο Μουσείο της Ακρόπολης και κατ'επέκταση στη χώρα προέλευσής τους.
- (δ) Στο ρόλο και τη σημασία του θρησκευτικού τουρισμού. Το Άγιο Όρος μπορεί να αποτελέσει το επίκεντρο της δημιουργίας ενός Μεσογειακού Δικτύου Προσκυνηματικού Τουρισμού που δε θα συνδράμει μονάχα οικονομικά στις τοπικές οικονομίες αλλά και θα συμβάλλει στην επέκταση του πολιτιστικού εκτοπίσματος της χώρας μας.
- (ε) Στη σημασία της οικονομικής διπλωματίας για την επίτευξη των οικονομικών σκοπών της Ελλάδας.

2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας χαρακτηρίζονται από εναλλασσόμενες περιόδους έντασης και συμφιλίωσης ήδη από τη σύσταση του νέου ελληνικού κράτους.

¹ Πολιτιστική Διπλωματία, Ιστορική Αναδρομή, Ορισμοί του Ν.Βασιλειάδη σελίδα 13 https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/4414/1/02_chapter_1.pdf

² Πολιτιστική Διπλωματία <http://www.mfa.gr/eidika-themata-exoterikis-politikis/politistike-diplomatia/>

Από την ανεξαρτησία της Ελλάδας το 1832³, μέχρι και σήμερα οι δύο χώρες βρέθηκαν αντιμέτωπες σε τέσσερις μεγάλους πολέμους, τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897⁴, τον πρώτο Βαλκανικό το 1912-1913⁵, τον Πρώτο Παγκόσμιο το 1914-1918⁶ και τον Ελληνοτουρκικό του 1919-1922⁷. Σημείο ορόσημο για τις δύο χώρες αποτέλεσε εν συνεχεία η υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923, με την οποία η Τουρκία ανακτούσε την Ανατολική Θράκη και την περιοχή της Σμύρνης και η Ελλάδα διατηρούσε τα νησιά του Αιγαίου, με εξαίρεση την Ίμβρο και την Τένεδο ενώ παράλληλα συμφωνήθηκε και η ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ των δύο χωρών. Μολονότι η Συνθήκη αυτή αποτέλεσε τη βασική ρύθμιση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, η περίοδος συμφιλίωσης δεν διήρκεσε αρκετά καθώς στα επόμενα χρόνια ακολούθησαν πλείστες διενέξεις και κρίσεις μεταξύ των δύο γειτονικών χωρών. Την περίοδο ειρήνης διαδέχθηκε η κρίση των Σεπτεμβριανών του 1955⁸, το Κυπριακό Ζήτημα, η κλιμάκωσή του και η τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974 καθώς επίσης και οι επακόλουθες στρατιωτικές αντιπαραθέσεις αναφορικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και τα κυριαρχικά δικαιώματα επί των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου.

2.2. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ

Με τον όρο Υφαλοκρηπίδα⁹ εννοείται ο βυθός και το υπέδαφος των περιοχών που καλύπτει η θάλασσα και γειτονεύουν με την ακτή παράκτιου κράτους. Στην Υφαλοκρηπίδα της, η κάθε παράκτια χώρα δεν ασκεί εθνική κυριαρχία αλλά μόνο συγκεκριμένο αποκλειστικό δικαίωμα εκμετάλλευσης (πχ του βυθού) και η οριοθέτησή της γίνεται κατόπιν συμφωνίας των ενδιαφερόμενων χωρών.

Σύμφωνα με την ελληνική θέση, η υφαλοκρηπίδα αποτελεί τη μοναδική διαφορά με την Τουρκία, καθόσον τα λοιπά προβλήματα μεταξύ των δύο γειτονικών χωρών χαρακτηρίζονται ως μονομερείς τουρκικές διεκδικήσεις¹⁰ και αφετηρία¹¹ του αποτέλεσε

³ Ιστορία Ελληνική και Παγκόσμια <http://greekworldhistory.blogspot.gr/2013/01/1830-1832.html>

⁴ <https://powerpolitics.eu/%CE%BF-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%BF%CF%82-1897-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%AC%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83/>

⁵ Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι http://cdrsee.org/jhp/pdf/WorkBook3_gr.pdf

⁶ Α' Παγκόσμιος Πόλεμος https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%84_%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83_%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%A0%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%BF%CF%82

⁷ Η Μικρασιατική Εκστρατεία http://greekworldhistory.blogspot.gr/2015/04/1919-1922_42.html

⁸ Η Τρίτη άλωση της Κωνσταντινούπολης http://greekworldhistory.blogspot.gr/2015/04/1919-1922_42.

⁹ Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0623\(01\)&from=EL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0623(01)&from=EL)

¹⁰ Ζητήματα Ελληνοτουρκικών σχέσεων <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/>

¹¹ Κείμενο Εργασίας 11/2010 Δρ. Θάνος Ντόκος "Αλφαβητάρι των Ελληνο-Τουρκικών σχέσεων", ΕΛΙΑΜΕΠ <http://www.eliamep.gr>

η παραχώρηση από την Τουρκική Κυβέρνηση σε κρατική τουρκική πετρελαϊκή εταιρεία άδειας διεξαγωγής ερευνών σε υποθαλάσσιες περιοχές πλησίον ελληνικών νήσων, μολοντί κατά την Ελλάδα η παραχώρησή αντιστοιχού δικαίωματος έρευνας αποτελούσε δικό της αποκλειστικό δικαίωμα.

2.3. ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΦΕΙΣ

Τα επιχειρήματα των δύο πλευρών αναφορικά με το νομικό αυτό ζήτημα που αποτελεί σημείο τριβής πολλών χρόνων συνοψίζονται στα εξής: Η Ελλάδα αφενός υποστηρίζει πως:

- (α) τα νησιά έχουν υφαλοκρηπίδα,
- (β) η οριοθέτησή της γίνεται -ελλείψει διακρατικής συμφωνίας- βάσει της αρχής της μέσης γραμμής και της ίσης απόστασης
- (γ) η Ελλάδα ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα στις υπό αμφισβήτηση περιοχές καθόσον εκείνες αποτελούν τμήμα της ελληνικής υφαλοκρηπίδας¹²

Η Τουρκία αφετέρου υποστηρίζει πως:

- (α) τα νησιά δεν έχουν υφαλοκρηπίδα διότι αποτελούν εξάρσεις βυθού,
- (β) η αρχή της μέσης γραμμής¹³ προκειμένου να εφαρμοστεί πρέπει να μην υφίστανται ορισμένες ειδικές περιστάσεις που να δικαιολογούν διαφορετική οριοθέτηση.

Εν προκειμένω, το γεγονός ότι τα ελληνικά νησιά βρίσκονται πολύ κοντά στα τουρκικά παράλια σε συνδυασμό με το ότι η Τουρκία δεν αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Γενεύης και λόγω του ότι το Αιγαίο αποτελεί "ημίκλειστη θάλασσα" αίρουν την εφαρμογή της αρχής της μέσης γραμμής γιατί αποτελούν ειδικές περιστάσεις¹⁴.

2.4. ΑΙΓΙΑΛΙΤΙΔΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΕΝΑΕΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

Τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας και ο προσδιορισμός τους αποτελεί επίσης μια συνεχή πηγή αλληπάλληλων προστριβών. Αναφορικά με την αιγιαλίτιδα ζώνη, η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982¹⁵ δίνει τη δυνατότητα επέκτασής της από 6 ν.μ. στα 12. Αξίζει να αναφερθεί πως η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση αυτή, ωστόσο καθόσον η

¹² Άρθρο 1 και Άρθρο 2 Σύμβασης Γενεύης του 1958

¹³ << δηλαδή η αρχή της ίσης απόστασης των κρατών στην οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης>>
<http://law.duth.gr/research/theses/SophiaDampali.pdf>

¹⁴ Άρθρο "Ελληνοτουρκικές διαφορές: οι αμφισβητήσεις- διεκδικήσεις της Τουρκίας και οι ελληνικές θέσεις" του Γ. Δημητρακοπούλου

¹⁵ Σ. Λωζάνης του 1923 όρισε αρχικά 3 ν.μ, έπειτα η Σ. του Μοντρέ του 1936 επέκτεινε την αιγιαλίτιδα ζώνη στα 6 ν.μ.

Τουρκία δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος έχει δηλώσει ρητά με απόφαση της Εθνοσυνέλευσής της το 1995, πως η περίπτωση επέκτασης των χωρικών υδάτων θα αποτελέσει casus belli¹⁶ ¹⁷. Γεγονός είναι πως αν η χώρα μας αποφασίσει να επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα θα υπάρξει σοβαρή επίδραση στο διεθνές προσκήνιο καθώς η κυριαρχία της Ελλάδας στην περιοχή θα φτάσει το 64% ενώ τα διεθνή ύδατα θα περιοριστούν μόλις στο 26%¹⁸.

Περαιτέρω, αναφορικά με τον εναέριο χώρο, αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τη Σύμβαση του Σικάγο (1944) <<κυριαρχία του παράκτιου κράτους εκτείνεται και στον εναέριο χώρο πάνω από τη χωρική θάλασσα>>¹⁹. Ωστόσο η Ελλάδα με π.δ.²⁰ διηύρυνε τον εναέριο χώρο της στα 10 ν.μ ενώ συγχρόνως όπως προαναφέρθηκε, τα χωρικά της ύδατα εκτεινόταν μόλις στα 6 ν.μ. με αποτέλεσμα να δοθεί έρεισμα για αμφισβητήσεις από την Τουρκία αναφορικά με τα επιπλέον 4 ν.μ. μέσω της εισόδου τουρκικών μαχητικών αεροσκαφών στον εθνικό εναέριο χώρο της Ελλάδας²¹ στο χωρικό διάστημα αυτό. Η τουρκική πλευρά υποστηρίζει από τη μία πως πρόκειται για κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου, ενώ από την άλλη η Ελλάδα ισχυρίζεται πως ελλείψει αντίδρασης εκ μέρους της Τουρκίας για μισό αιώνα δημιουργήθηκε τοπικό έθιμο καθώς λόγω της αδράνειας θεωρήθηκε η μονομερής ενέργεια της Ελλάδας αποδεκτή από την Τουρκία²².

Βεβαίως οι προστριβές μεταξύ των δύο χωρών δεν περιορίζονται στις προαναφερθείσες διαφορές αλλά υπάρχουν ακόμα πλείστα ζητήματα που χρίζουν διευθετήσεως. Μεταξύ άλλων μόνιμη πηγή διενέξεων αποτελούν:

- (α) η αποστρατικοποίηση των νησιών του Αν. Αιγαίου,

¹⁶ Το δικαίωμα επέκτασεως της αιγιαλίτιδας ζώνης και το casus belli της Τουρκίας <https://powerpolitics.eu/%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CF%89%CE%BC%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B9%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CF%84%CE%B9/>

¹⁷ Αναφορές σε casus belli, που θα προκαλούσε η επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων, υφίστανται από το 1979, όπου και εδραιώνεται η στρατηγική αμφισβήτησης των κυριαρχικών ελληνικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο από πλευράς Τουρκίας, με αποκορύφωμα τη σχετική με αυτό δήλωση της Τούρκου Πρωθυπουργού Çiller το 1994. Βλ. τουρκική Εφημερίδα Milliyet, 8 Ιουνίου 1994. Πέραν της ως άνω προκλητικής στάσης της Τουρκίας έναντι των κανόνων διεθνούς δικαίου, η απειλή χρήσης βίας (casus belli) παραβιάζει το άρθρο 2 παρ. 4 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών που απαγορεύει στα κράτη μέλη την απειλή ή τη χρήση βίας στις διεθνείς σχέσεις.

¹⁸ Άρθρο "Ελληνοτουρκικές διαφορές: οι αμφισβητήσεις- διεκδικήσεις της Τουρκίας και οι ελληνικές θέσεις" του Γ.Δημητρακοπούλου

¹⁹ Άρθρο 2 Σύμβασης Σικάγο 1944

²⁰ Προεδρικό διάταγμα της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1931

²¹ Κείμενο Εργασίας 11/2010 Δρ. Θάνος Ντόκος "Αλφαβητάρι των Ελληνο-Τουρκικών σχέσεων", ΕΛΙΑΜΕΠ

²² Άρθρο "Ελληνοτουρκικές διαφορές: οι αμφισβητήσεις- διεκδικήσεις της Τουρκίας και οι ελληνικές θέσεις" του Γ.Δημητρακοπούλου

- (β) τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης και αντιστοίχως της ελληνικής μειονότητας της Τουρκίας,
- (γ) οι «γκρίζες ζώνες» όπως η κρίση των Ιμίων του 1996,
- (δ) η αρμοδιότητα των διεθνών οργάνων για την επίλυση των διαφορών,
- (ε) και η Περιοχή Πληροφοριών Πτήσης.²³

Ωστόσο στα σημαντικότερα ακανθώδη ζητήματα διεθνώς, συγκαταλέγεται το Κυπριακό ζήτημα, το οποίο παρά τις πλείστες προσπάθειες επίλυσης και εναρμόνισης παραμένει άλυτο. Το Κυπριακό ξεκίνησε με την κήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ανεξάρτητου κράτους το 1960 με το χωρισμό του λαού σε δύο κοινότητες βάσει της εθνικής τους προέλευσης υπό την εγγύηση της Ελλάδας, της Τουρκίας και της Μ. Βρετανίας. Ωστόσο, σύντομα δημιουργήθηκε συνταγματική κρίση ²⁴ λόγω του πραξικοπήματος που πραγματοποιήθηκε από την Εθνική Φρουρά της Κύπρου κατ' εντολή της Χούντας των Αθηνών με σκοπό την ανατροπή του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αρχιεπίσκοπου Μακάριου Γ' και την επίτευξη της ένωσης με την Ελλάδα. Η κρίση αυτή κλιμακώθηκε το 1974 με την ένοπλη εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο. Σύμφωνα με την ελληνική πλευρά η εισβολή αυτή και η επακόλουθη κατοχή του 37% του εδάφους της Κύπρου, είναι παράνομη και αποτελεί ζήτημα διεθνούς δικαίου²⁵. Πρόκειται για μία de facto διχοτόμηση του νησιού με την διεθνώς αναγνωρισμένη Κυπριακή Δημοκρατία από τη μία στο νότιο τμήμα και από την άλλη το κατεχόμενο αυτοανακηρυχθέν ως Τουρκική Δημοκρατία της Β. Κύπρου βόρειο τμήμα. Αντιθέτως η τουρκική πλευρά υποστηρίζει πως το κυπριακό είναι αποτέλεσμα της επιθετικότητας των Ελληνοκύπριων, οι οποίοι ήθελαν να εξοντώσουν τον τουρκοκυπριακό πληθυσμό²⁶.

2.5. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

N. 2321 Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του μέρους XI της Σύμβασης	1995
Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας	1982
Σύμβαση της Βιέννης	1969
Συνθήκη Ζυρίχης- Λονδίνου	1959

²³ FIR: θεσπίστηκε από τον Οργανισμό για την Πολιτική Αεροπορία (ICAO) για την παροχή πληροφοριών πτήσης.

²⁴ Η απόβαση της Τουρκίας στην Κύπρο <https://powerpolitics.eu/20-%CE%B9%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85-1974-%CE%B7-%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD/>

²⁵ Καταδίκη Τουρκίας με το Ψήφισμα 1974/360 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε.

²⁶ <http://www.mfa.gr/kypriako/eidikotera-keimena/bathies-istorikes-rizes.html>

Σύμβαση για την Υφαλοκρηπίδα	1958
Σύμβαση Γενεύης	1952
Συνθήκη ειρήνης των Παρισίων	1947
Σύμβαση Σικάγο	1944
Σύμβαση του Montreux	1936
Προεδρικό Διάταγμα «Περί καθορισμού πλάτους χωρικών υδάτων όσον αφορά τα ζητήματα αεροπορίας και της αστυνομίας αυτής»	1931
Σύμβαση της Λοζάνης	1923

3. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ένα μεγάλο ποσοστό Ελλήνων μετανάστευσε προς τις χώρες του εξωτερικού. Οι Έλληνες της διασποράς θέλησαν όμως να διατηρήσουν τους δεσμούς τους με τα πάτρια ιδεώδη και να τα μεταλαμπαδεύσουν στις επόμενες γενιές. Το έργο αυτό της ανέγερσης ελληνικών σχολείων στις χώρες του εξωτερικού ανέλαβαν να το υλοποιήσουν σε μεγάλο βαθμό αρχικά οι αντιπροσωπείες της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του εξωτερικού, οι τοπικές ελληνικές κοινότητες και αργότερα η ίδια η ελληνική κυβέρνηση.

Ένα σημαντικό ρεύμα Ελλήνων μετανάστευσε προς τις ΗΠΑ όπου αναμφισβήτητα αποτέλεσε το μεγαλύτερο ρεύμα ελληνικής διασποράς στο εξωτερικό. Τα σχολεία που ιδρύθηκαν εκεί επιτελούν σπουδαίο έργο καθώς διδάσκουν και μεταδίδουν την ελληνική γλώσσα, την ορθόδοξη θρησκεία, τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα της πατρίδας μας στις νέες γενιές. Σήμερα σε ολόκληρη την Αμερική λειτουργούν κάτω υπό την εποπτεία και επίβλεψη της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής 22 ημερήσια Ελληνορθόδοξα σχολεία και πάνω από 340 Απογευματινά και Σαββατιανά σχολεία, με τον αριθμό των μαθητών να φθάνει τους 30.000²⁷.

Παρόμοια πορεία ακολούθησε και η ίδρυση Ελληνικών Σχολείων στο εξωτερικό. Σήμερα, Αμιγώς Ελληνικά Σχολεία εδρεύουν σε πόλεις της Αιγύπτου, του Ισραήλ, της Αιθιοπίας, της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, του Σουδάν, της Γερμανίας, του Βελγίου, της Ιταλίας,

²⁷ Άρθρο με τίτλο «Κερδίζουν την Ομογένεια τα νέα ελληνικά σχολεία στις ΗΠΑ» της Ιωάννας Φωτιάδη

του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ρουμανίας σύμφωνα με στοιχεία που αντλήθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων²⁸.

Κατά το 2016, και εν όψει της δημοσιονομικής κρίσης που διανύει η χώρα μας το υπουργείο Παιδείας αποφάσισε τη μείωση των αμιγώς ελληνικών σχολείων στο εξωτερικό και τη στροφή των παιδιών προς τα δίγλωσσα σχολεία, τα οποία λειτουργούν υπό την ευθύνη της τρίτης χώρας²⁹.

Πιο συγκεκριμένα, σήμερα υπάρχουν 48 ελληνικά σχολεία που λειτουργούν με βάση το ελληνικό πρόγραμμα σπουδών, 40 δίγλωσσα σχολεία που λειτουργούν με βάση το πρόγραμμα σπουδών της χώρας και τα ελληνικά διδάσκονται ως δεύτερη ξένη γλώσσα, 14 ενταγμένα τμήματα ελληνικής γλώσσας και τα 283 μη ενταγμένα³⁰ τμήματα ελληνικής γλώσσας.

3.2. ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΦΕΙΣ

Η πρόταση που έγινε από τον τέως υφυπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Θεοδόση Πελεγρίνη, σχετικά με την μείωση των αμιγώς ελληνικών σχολείων και την προώθηση των παιδιών στα δίγλωσσα ιδρύματα σε χώρες του εξωτερικού προκάλεσε έντονες αντιδράσεις κυρίως εκ μέρους των Ελλήνων μεταναστών που επιθυμούσαν τα παιδιά τους να λάβουν ελληνική παιδεία.

Έντονες αντιδράσεις εκφράστηκαν και εκ μέρους των εκπαιδευτικών που αποσπάστηκαν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού, αποτέλεσε η επιστολή που στάλθηκε εκ μέρους ελλήνων εκπαιδευτικών της Γερμανίας, στον Υπουργό Παιδείας Αριστείδη Μπαλτά, στην οποία εξέφραζαν τους προβληματισμούς τους σχετικά με την 'αδικαιολόγητη' κατ'αυτούς αύξηση των αποσπάσεων στον τομέα τους³¹.

3.3. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ευρωπαϊκός Νόμος 199/32/- Οδηγία 77/486/EEC «Education of the children of migrant workers»	1977
Νόμος 4415/2016 ΦΕΚ 159/A/6.9.2016 «Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσσα εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις»	2016

²⁸ Πηγή: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. <http://archive.minedu.gov.gr/epikoinonia/tilefoniko-katalogoi/5631-amigi-ellinika-sxoleia-toy-eksoterikoy>.

²⁹ Άρθρο με τίτλο «Λιτότητα στα σχολεία του εξωτερικού», του Απόστολου Λακασά.

³⁰ Άρθρο με τίτλο «Λιτότητα στα σχολεία του εξωτερικού», του Απόστολου Λακασά.

Τα ενταγμένα και μη ενταγμένα τμήματα ελληνικής γλώσσας αποτελούν ένα είδος εξωσχολικού φροντιστηρίου εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας που περιλαμβάνουν μικρότερο αριθμό μαθητών.

³¹ Περιεχόμενο της επιστολής στο άρθρο με τίτλο «2η επιστολή εκπαιδευτικών. Από αμιγή σχολεία Ντίσελντορφ, Κολωνίας, Βούπερταλ, Ντόρτμουντ, Μπίλεφελντ, Αννοβέρου».

Σήμερα, η Ελλάδα όντας μια εκ των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλει να ακολουθεί τα νομοθετικά πλαίσια που έχουν οριστεί εντός της κοινότητας και σε ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση.

Σύμφωνα λοιπόν με τη νομοθεσία που έχει οριστεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών σε άλλες χώρες της ΕΕ (Αριθ. Ν 199/32/- Οδηγία 77/486/EEC της 25 Ιουλίου 1977) ορίζονται τα εξής : *«για να επιτευχθεί η ένταξη των τέκνων αυτών στο σχολικό περιβάλλον ή στο εκπαιδευτικό σύστημα του κράτους υποδοχής απαιτείται να δύνανται αυτά να λαμβάνουν κατάλληλη εκπαίδευση που να περιλαμβάνει την διδασκαλία της γλώσσας του Κράτους υποδοχής· απαιτείται επίσης να λαμβάνουν τα κράτη μέλη υποδοχής σε συνεργασία με τα κράτη μέλη καταγωγής, τα κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας καταγωγής των τέκνων αυτών, ιδίως για να διευκολυνθεί η ενδεχόμενη επανένταξη τους στο Κράτος μέλος καταγωγής»³²*

Επιπλέον, κατά το 2015 άλλαξε το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών σχολείων του εξωτερικού³³ (π.χ., στην Γερμανία³⁴, Γαλλία, Βρετανία, Αμερική, Αφρική) και κατ' επέκταση των αποσπάσεων εκπαιδευτικών στα σχολεία αυτά. Το ζήτημα εξέτασαν οι αρμόδιοι υφυπουργοί Εξωτερικών Γιάννης Αμανατίδης και Παιδείας Θεοδόσης Πελεγρίνης. Σύμφωνα με τον τελευταίο, στόχος ήταν η μείωση των κονδυλίων που διατίθενται από την ελληνική κυβέρνηση για την μίσθωση των αποσπασμένων εκπαιδευτικών. Ωστόσο η πρόταση Θ. Πελεγρίνη οδήγησε στη μείωση των αμιγώς ελληνικών σχολείων και στη μετακίνηση των μαθητών προς τα δίγλωσσα.

Κατά το 2017, σε απάντηση της επιστολής Ελλήνων Ευρωβουλευτών σχετικά με τα κενά σε εκπαιδευτικό προσωπικό στα σχολεία του εξωτερικού, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων εστίασε στην εφαρμογή του ν. 4415/2016 ΦΕΚ και έκανε λόγο για τις αποσπάσεις των εκπαιδευτικών οι οποίοι πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 26 του συγκεκριμένου νόμου³⁵.

Η τροποποίηση του προϋπάρχοντος νόμου με τον νέο νόμο 4485/2017 πραγματοποιήθηκε προκειμένου να γίνουν οι αποσπάσεις εκπαιδευτικών στα Ευρωπαϊκά

³² COUNCIL DIRECTIVE of 25 July 1977 on the education of the children of migrant workers (77/486/EEC)

³³ Άρθρο στην εφημερίδα 'Καθημερινή' με τίτλο "Νέο νομικό πλαίσιο για τα ελληνικά σχολεία στο εξωτερικό"

³⁴ Άρθρο με τίτλο "Η σχολική εκπαίδευση των παιδιών των Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία."

³⁵ Άρθρο με τίτλο «Λιτότητα στα σχολεία του εξωτερικού», του Απόστολου Λακασά.

Σχολεία με απαραίτητη προϋπόθεση τη γνώση δύο γλωσσών κατόπιν ευρωπαϊκού κανονισμού³⁶.

4. ΟΥΝΕΣΚΟ

4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο Επιστημονικός, εκπαιδευτικός και πολιτικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών της ΟΥΝΕΣΚΟ ³⁷ ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1945. Στόχος του εξειδικευμένου αυτού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών δεν είναι μόνον η οικοδόμηση σχολείων σε καθημαγμένες χώρες ή η δημοσίευση επιστημονικών ανακαλύψεων. Κύρια επιδίωξη του είναι επίσης η εγκαθίδρυση της ειρήνης μεταξύ των ανθρώπων.

Η Ελλάδα στηρίζει έντονα τις προσπάθειες της κυρίως για την εξασφάλιση της προστασίας της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, για την ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου με στόχο την πρόληψη των συρράξεων και την εμπέδωση της ειρήνης, καθώς και για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτισμών.

A. INTERGOVERNMENTAL COMMITTEE FOR PROMOTING THE RETURN OF CULTURAL PROPERTY (ICPRCP)

Η Ελλάδα δίνει μεγάλη βαρύτητα στη Διακυβερνητική Επιτροπή UNESCO για την "Επιστροφή των Πολιτιστικών Αγαθών στις Χώρες Προέλευσής τους ή την Απόδοσή τους σε περίπτωση Παράνομης Κτήσης" γνωστή ως ICPRCP. Κράτη-μέλη της ΟΥΝΕΣΚΟ τα οποία έχουν χάσει ορισμένα θεμελιώδη πολιτιστικά αντικείμενα και ζητούν την επιστροφή τους, σε περιπτώσεις όπου δεν μπορούν να εφαρμοστούν διεθνείς συμβάσεις, μπορούν να ζητήσουν από τη Διακυβερνητική Επιτροπή την προώθηση της επιστροφής πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσης. Μέσω αυτής της επιτροπής, η Ελλάδα από το 1984 έχει κάνει προσπάθειες διαπραγμάτευσης με τη βρετανική πλευρά για τη διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα.³⁸

Η Συνθήκη για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση της UNESCO στις 16 Νοεμβρίου 1972. Έγινε η κυρίαρχη σύμβαση για τη διατήρηση και διαχείριση των τόπων πολιτιστικής κληρονομιάς, με σχεδόν καθολική επικύρωση 189 χωρών, από τον Ιούλιο του 2012. Η

³⁶ Περιεχόμενο νόμου 4485/2017 ΦΕΚ 159/A/6-9-2016: <https://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/829>

³⁷ «Τι είναι η UNESCO» <http://www.unesco-hellas.gr/gr/default.htm>

³⁸ «Διεθνές θέμα πλέον τα Γλυπτά Παρθενώνα» <http://www.kathimerini.gr/787695/article/epikairothta/ellada/die8nes-8ema-pleon-ta-glypta-par8enwna>

Ελλάδα υπέγραψε την παραπάνω συνθήκη το 1981 και πληθώρα ελληνικών μνημείων συγκαταλέγονται στη λίστα Παγκόσμιας Κληρονομιάς.³⁹

Η τρίτη συνάντηση των κρατών μελών, η οποία διεξήχθη στις 18-20 Μαΐου 2015, ενέκρινε τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της σύμβασης του 1970 για τα μέσα απαγόρευσης και πρόληψης της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταφοράς της κυριότητας πολιτιστικών αγαθών.

Πίνακας 1. Πολιτιστικά/Φυσικά Αγαθά & Ένταξη στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς

Έτος ένταξης	Πολιτιστικό ή Φυσικό αγαθό	Κριτήρια ένταξης στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς
1986	Ναός Επικούρειου Απόλλωνος στις Βάσσες	πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iii
1987	Ακρόπολη Αθηνών	πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iii, iv, vi
1987	Δελφοί	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iii, iv, vi
1988	Θεσσαλονίκη, παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά μνημεία	πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iv
1988	Άθως	πολιτιστικό και φυσικό αγαθό: i, ii, iv, v, vi, vii
1988	Ιερό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iii, iv, vi
1988	Μετέωρα	πολιτιστικό και φυσικό αγαθό: i, ii, iv, v, vii
1988	Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου	πολιτιστικό αγαθό: ii, iv, v
1989	Ολυμπία	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iii, iv, vi
1989	Μυστράς	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: ii, iii, iv
1990	Δήλος	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: ii, iii, iv, vi
1990	Μοναστήρια: Δαφνίου, Οσίου Λουκά, Νέα Μονή Χίου	πολιτιστικό αγαθό: i, iv
1992	Πυθαγόρειο και Ηραϊόν Σάμου	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: ii, iii
1996	Αρχαιολογικός χώρος Αιγών - Βεργίνα	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: i, iii
1999	Ακροπόλεις Μυκηνών και Τίρυνθας	αρχαιολογικός τόπος και πολιτιστικό αγαθό: i, ii, iii, iv, vi
1999	Πάτιμος: Ιστορικό κέντρο, Μονή Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και Σπήλαιο της Αποκαλύψεως	πολιτιστικό αγαθό: iii, iv, vi
2007	Ιστορική πόλη της Κέρκυρας	πολιτιστικό αγαθό: iv

B. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Ελληνική Εθνική Επιτροπή⁴⁰ για την UNESCO είναι ο επίσημος εθνικός φορέας συνεργασίας της UNESCO με τη χώρα και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας. Υπάρχουν 196 Εθνικές Επιτροπές σε όλο τον κόσμο μεταξύ των οποίων και η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO. Η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO συστάθηκε με τον νόμο 1971/1991 (ΦΕΚ Α' 173 στις 20 Νοεμβρίου 1991) για την «Κύρωση του Καταστατικού Χάρτη των Εθνικών Επιτροπών για την UNESCO και περί συστάσεως της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO». Σύμφωνα μάλιστα με τη Γενική Διευθύντρια της UNESCO, οι Εθνικές Επιτροπές του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών έχουν κομβικό ρόλο για την προαγωγή της πολιτιστικής κληρονομιάς και διπλωματίας κάθε κράτους-μέλους και ως εκ τούτου απαιτούν την αναγνώριση και τη στήριξη από κάθε λαό και οργανισμό.

Βασικές προτεραιότητες της Εθνικής Επιτροπής είναι η ενίσχυση των σχέσεων της UNESCO με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο, η προώθηση της επικοινωνίας, η συνεργασία με κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς

³⁹ «UNESCO World Heritage Centre - World Heritage List»

⁴⁰ « Η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO» <https://unesco-hellas.org/>

και την κοινωνία των πολιτών. Ειδικότερα, η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO συνεργάζεται στενά με τα έξι Υπουργεία για την υλοποίηση έργων και πρωτοβουλιών. Η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO οργανώνει, μεταξύ άλλων, διεθνή συνέδρια και εργαστήρια στους τομείς προτεραιότητας της UNESCO, χορηγεί την αιγίδα της σε εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, περιβαλλοντικά και επιστημονικά προγράμματα, συμμετέχει και εκπροσωπείται σε μεγάλα διεθνή συνέδρια και φόρουμ, αναπτύσσει νέες συνεργασίες και χορηγεί βραβεία, ιδρύει Ομάδες UNESCO στα ελληνικά πανεπιστήμια και καθιερώνει πολυάριθμα δίκτυα της UNESCO, όπως τα Cities Networks και το 150 Associated Schools Network.

4.2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σύμβαση για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων	2005
Νόμος 1971 (ΦΕΚ 173/20-11-1991) «για την Κύρωση του Καταστατικού Χάρτη των Εθνικών Επιτροπών για την UNESCO και τη σύσταση της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO.»	1991
Διεθνής Σύμβαση για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς	1972
Διεθνής Σύμβαση που αφορά στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των Πολιτιστικών Αγαθών	1970
Σύμβαση περί Προστασίας των Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης	1954

5. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

5.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Ελλάδα, μια χώρα με περισσότερες από τέσσερις χιλιετίες καταγεγραμμένης ιστορίας, αποτελεί έναν ιδανικό προορισμό για τους λάτρεις της ιστορίας καθώς διαθέτει 17 μνημεία «Παγκόσμιας Κληρονομιάς», αναρίθμητα μουσεία και μεγάλο εύρος αρχαιολογικών χώρων⁴¹.

⁴¹ Πηγή: Στοιχεία που αντλήθηκαν από την Enterprise Greece <http://www.enterprisegreece.gov.gr/gr/ependyseis/ependytikoi-tomeis/toyrismos>

Ένα από τα χαρακτηριστικότερα ζητήματα που προέκυψαν στην Ελλάδα, και που απασχόλησε ολόκληρες κυβερνήσεις (και πιο συγκεκριμένα την Ελληνική και την Αγγλική), είναι αυτό της κτήσης των Ελγινείων Μαρμάρων από την Βρετανική Κυβέρνηση.

Πρόκειται για τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, τα οποία αφαιρέθηκαν από την ελληνική εδαφική επικράτεια από τον Βρετανό διπλωμάτη και Πρεσβευτή της Βρετανίας στην Οθωμανική Κωνσταντινούπολη ονόματι Τόμας Μπρούς, από το 1799 έως και το 1803, ενώ το 1806 μεταφέρθηκαν στην Βρετανία. Τα γλυπτά αυτά τοποθετήθηκαν ως εκθέματα στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου το 1816 και έκτοτε βρίσκονται εκεί.

Το 1983, με πρωτοβουλία της τότε Υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη, η Ελλάδα κατέβαλλε προσπάθειες να φέρει τα μάρμαρα πίσω στην Αθήνα. Η αναγκαιότητα της επιστροφής τους στην Ελλάδα επιβεβαιώθηκε και επίσημα⁴² από την ΟΥΝΕΣΚΟ, με βάση την αρχή της διατήρησης της ακεραιότητας των μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς

Σε απάντηση τον Απρίλιο του 2007, το Βρετανικό Μουσείο ανήγγειλε ότι δεν προτίθεται να παραχωρήσει την κυριότητα των Γλυπτών του Παρθενώνα σε ελληνικό μουσείο ενώ νεότερη ανακοίνωση του Βρετανικού Μουσείου κατά το 2009 ανέφερε πως, με την ευκαιρία των εγκαινίων του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, θα ήταν διατεθειμένο να δανείσει τα γλυπτά, αρκεί η ελληνική κυβέρνηση να αναγνωρίσει το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους στο Μουσείο. Η ελληνική κυβέρνηση απέρριψε την πρόταση.

Το 2014, η ΟΥΝΕΣΚΟ πρότεινε να διαμεσολαβήσει για την επίλυση του θέματος, αλλά η πρόταση αυτή απορρίφθηκε αργότερα από το Ηνωμένο Βασίλειο⁴³.

Το ζήτημα έως και σήμερα παραμένει άλυτο, και παρά την ανέγερση του Μουσείου της Ακρόπολης το 2009 (το οποίο πληρεί όλες της προϋποθέσεις ορθής συντήρησης των μνημείων), η Αγγλική κυβέρνηση εξακολουθεί να αρνείται την επιστροφή τους στην χώρα αρχικής προέλευσης τους⁴⁴.

Παρόμοια προβλήματα αντιμετωπίζονται και με άλλα αρχαιοελληνικά μνημεία τα οποία στεγάζονται στο εξωτερικό όπως για παράδειγμα: Η Νίκη της Σαμοθράκης και η Αφροδίτη της Μήλου⁴⁵ που στεγάζονται στο Μουσείο του Λούβρου, ο Βωμός του Ναού του Διός της Περγάμου που βρίσκεται στο Μουσείο Περγάμου στο Βερολίνο, και ο Αρπιστής που βρίσκεται στο Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης (MET)⁴⁶.

Όλα τα παραπάνω αποφέρουν τεράστια οικονομικά κέρδη στις χώρες στις οποίες στεγάζονται, καθώς εκατομμύρια ανθρώπων τα επισκέπτονται ανά έτος και έτσι τα κράτη

⁴² Άρθρο με τίτλο «Αυτά είναι τα Ελγίνεια Μάρμαρα που διεκδικεί η Ελλάδα από τη Βρετανία».

⁴³ Άρθρο με τίτλο «Διαμεσολάβηση της Unesco για τα Γλυπτά του Παρθενώνα».

⁴⁴ Άρθρο με τίτλο «Die Welt: Ευκαιρία επιστροφής των Μαρμάρων, εν όψει Brexit»

⁴⁵ Άρθρο με τίτλο «Η απίστευτη Οδύσσεια της Νίκης της Σαμοθράκης μέχρι το Λούβρο» του Άγγελου Μόσχοβα.

⁴⁶ Πηγή: www.elculture.gr

επωμίζονται εμμέσως χρήματα που κατά κανόνα θα έπρεπε να φθάνουν στο Ελληνικό Κράτος, ως τον αρχικό χώρο προέλευσης τους.

5.2. ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

Το ζήτημα πήρε ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις μετά από την ανέγερση του Ελληνικού Μουσείου της Ακροπόλεως κατά το 2009⁴⁷.

Το Μουσείο αυτό χτίστηκε κυρίως ως απάντηση στα επιχειρήματα των ξένων κυβερνήσεων που ισχυρίζονταν ότι τα Μάρμαρα σώθηκαν από τη σοβαρή ζημιά της ρύπανσης και άλλους παρεμφερή παράγοντες, που πιθανόν να είχαν μάλλον καταστρέψει τα μνημεία, εάν αυτά βρισκόντουσαν στην Αθήνα τα τελευταία εκατοντάδες χρόνια⁴⁸. Ωστόσο, τα Μάρμαρα πάθανε μεγαλύτερη ζημιά κατά την μετακίνηση και μεταφορά τους στην Βρετανία, καθώς και από τη μακρόχρονη παραμονή τους στη βαριά μολυσμένη ατμόσφαιρα του Λονδίνου. Ακόμα και ο ίδιος ο Έλγιν παραδέχθηκε ότι η υγρασία του Λονδίνου, προξένησε φθορά στο ευαίσθητο Πεντελικό Μάρμαρο⁴⁹.

5.3. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 «Εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών»	1992
Οδηγία 93/7/ΕΟΚ «Επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος χώρας της ΕΕ»	1993
Άρθρο 36 και 38 του Χάρτη του ΟΗΕ: Σχετικά με τους διακανονισμούς ανάμεσα στα έθνη.	1945
Σύμβαση της Χάγη/Σύμβαση για την Προστασία της Πολιτιστικής Περιουσίας	1961
Σύμβαση της ΟΥΝΕΣΚΟ	1970
Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ Α 153 20020628/28-06-2002) «Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της χώρας»	2002

Στην περίπτωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα, το ζήτημα δεν μπορεί να εξεταστεί υπό το πρίσμα μόνο της ελληνικής νομοθεσίας, αλλά ταυτοχρόνως και της Βρετανικής, της Τουρκικής, της Κοινοτικής και ευρύτερα του διεθνούς δικαίου. Παρόμοια πορεία ακολουθούν και όλες οι υπόλοιπες περιπτώσεις κτήσης ελληνικών μνημείων από χώρες του εξωτερικού.

⁴⁷ Άρθρο με τίτλο «Επιχειρήματα, όχι δικαστήρια για τα γλυπτά», της Γιώτας Συκκά.

⁴⁸ Άρθρο με τίτλο «Οκτώ λόγοι για να επιστρέψουν στην Ελλάδα τα μάρμαρα του Παρθενώνα»

⁴⁹ Παραπομπή στο περιεχόμενο του Νόμου 3028/2002 ΦΕΚ 153/28.6.2002 που αφορά την «Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

Όσον αφορά το Κοινοτικό Δίκαιο, εφαρμόζεται η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ της 15.03.1993 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους και ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 της 09.12.1992, σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών .

Τα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή η Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι μέλη του ΟΗΕ επομένως κατ' άρθρο 36 και 38 του Χάρτη του ΟΗΕ, και τα μέρη έχουν αποδεχθεί τη δυνατότητα να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης προκειμένου να λύσουν τα μεταξύ τους ζητήματα και αποδέχονται τις πηγές του διεθνούς δικαίου που αναφέρονται στο Χάρτη ως εφαρμοστές. Ως εκ τούτου στην περίπτωση των μαρμάρων μπορούν να εφαρμοστούν οι γενικές αρχές του δικαίου σε συνδυασμό με συμβατικά κείμενα ⁵⁰.

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί σε αυτές τις περιπτώσεις στην Σύμβαση της Χάγης (ή αλλιώς Σύμβαση για την Προστασία της Πολιτιστικής Περιουσίας) η οποία οδήγησε στην υπογραφή της Σύμβασης της ΟΥΝΕΣΚΟ του 1970 για την αποτροπή και πρόληψη της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταφοράς ιδιοκτησιών πολιτιστικής περιουσίας.

Τέλος, στην Ελλάδα υπάρχει ο Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ Α 153 20020628/28-06-2002) που αφορά την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της χώρας ο οποίος περιλαμβάνει διατάξεις που ορίζουν το περιβάλλον των μνημείων, τα κινητά μνημεία, τις χωρικές ρυθμίσεις, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κατόχων των κινητών μνημείων, την εισαγωγή και την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών κ.α.

6. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η Ελλάδα αποτελούσε ανέκαθεν μια Ορθόδοξη - στην πλειοψηφία της - χώρα με μεγάλη ποικιλία θρησκευτικών προορισμών που εξακολουθούν να προσελκύουν τουρίστες από ολόκληρο τον κόσμο. Ο θρησκευτικός τουρισμός προσφέρει κατά συνέπεια μεγάλες οικονομικές απολαβές στην χώρα μας ενώ παράλληλα μέσω αυτού διαφημίζονται τα ελληνικά τοπία και ολόκληρο το εύρος της ελληνικής ομορφιάς και της ελληνικής κουλτούρας⁵¹.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το Άγιο Όρος, το οποίο μάλιστα από το 1988 συγκαταλέγεται στον κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς⁵² Πρόκειται για ένα αυτοδιοίκητο τμήμα της Ελλάδας το οποίο υπάγεται διοικητικώς στο Υπουργείο Εξωτερικών και βρίσκεται στον Νομό Χαλκιδικής, και πιο συγκεκριμένα, στην Χερσόνησο του Άθω⁵³.

⁵⁰ «Το νομικό ζήτημα των Μαρμάρων του Παρθενώνα», του Εμμανουήλ Εμμανουηλίδη

⁵¹ Πηγή: www.enterprisegreece.gov.gr

⁵² «Άγιο Όρος - Agio Oros» Monastiriaka - Mount Athos.
<https://www.monastiriaka.gr/agio-oros.htm>.

⁵³ Σύνταγμα της Ελλάδος: Άρθρο 105 (Καθεστώς του Αγίου Όρους).

Πέρα όμως από το Άγιο Όρος: η Πάτμος (το νησί της Αποκάλυψης), η εκκλησία της Παναγίας στην Τήνο, αλλά και χιλιάδες ακόμη Βυζαντινές εκκλησίες και μοναστήρια μαγνητίζουν και εντυπωσιάζουν εκατομμύρια επισκεπτών στην χώρα μας ανά έτος.

Ο προσκυνηματικός τουρισμός στη χώρα μας αφορά κυρίως τους ομόδοξους, δηλαδή αυτούς που έρχονται από τις χώρες των Βαλκανίων και του πρώην ανατολικού μπλοκ, τη Ρωσία, τη Λευκορωσία, τη Ρουμανία, ακόμη και από τη Σιβηρία και βέβαια σε αυτούς μπορούν να προστεθούν και όλοι οι χριστιανοί, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται και επισκέψεις από μη χριστιανούς, όπως για παράδειγμα οι Κινέζοι και οι Ισραηλίτες⁵⁴.

Αξίζει ακόμα να επισημάνουμε ότι πραγματοποιούνται και διεθνή τουριστικά προγράμματα όπως για παράδειγμα το έργο «Τα βήματα του Απόστολου Παύλου»⁵⁵ στα οποία αναδεικνύονται και προβάλλονται όλοι οι τόποι από όπου πέρασε και δίδαξε ο Απόστολος Παύλος.

Κλείνοντας, η Ελλάδα είναι μια χώρα που διαθέτει πληθώρα εκκλησιών και σημείων θρησκευτικού ενδιαφέροντος, γεγονός που την τοποθετεί μέσα στην πρώτη δεκάδα των προορισμών με ιστορική και πολιτισμική σημασία⁵⁶.

7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Σύμφωνα με το Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας, στόχος και κύριο μέλημα της «Οικονομικής Διπλωματίας» είναι να επιτευχθούν στόχοι εξωτερικής πολιτικής κάνοντας χρήση οικονομικών και διπλωματικών μέσων έτσι ώστε να γίνει επίτευξη οικονομικών σκοπών. Παράλληλα, η Οικονομική Διπλωματία αποβλέπει στην ανάδειξη της ξεχωριστής πολιτισμικής ταυτότητας μίας χώρας, ώστε να προβληθεί και αναδεικνύει η αυτοσυνειδησία της και να δημιουργηθεί μια ελκυστικότερη εικόνα της στο εξωτερικό. Στοχεύει δηλαδή στην αξιοποίηση, προώθηση και προβολή των ιδιαίτερων πολιτισμικών στοιχείων, της γεωφυσικής ποικιλότητας αλλά και των προϊόντων της Ελλάδας, με τρόπο που να επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην οικονομική της ανάπτυξη, την απασχόληση και την εξωστρέφειά της.

Ο Νικόλαος Βασιλειάδης, λέκτορας Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστήμιο Μακεδονίας υποστηρίζει πως σε αυτό το πεδίο δραστηριοποιούνται ιδιωτικές επιχειρήσεις για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, κυρίως ως μέσου μάθησης των τρόπων βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και των πρακτικών τους. Συνεκδοχικά, μεγάλες εταιρείες αποτελούν έναν φορέα κουλτούρας της χώρας που έχουν την έδρα τους ή ακόμη να δεικνύουν ενδιαφέρον γνώσης των πολιτιστικών χαρακτηριστικών μίας ξένης χώρας, στην οποία επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν, διαμορφώνοντας, ανάλογα και τη στρατηγική τους. Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι

⁵⁴ Άρθρο με τίτλο «Ο θρησκευτικός τουρισμός κερδίζει και τους Κινέζους», του Δημήτρη Φαναριώτη.

⁵⁵ Πηγή: Visit Greece (www.visitgreece.gr)

⁵⁶ Πηγή: enterprisegreece.gov.gr

Επενδύοντας στην Ελληνική Αγορά Τουρισμού : «Πολιτισμικός και Θρησκευτικός Τουρισμός»

ιδιωτικές εταιρείες οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους τις διαφορές ανάμεσα στους πολιτισμούς, κατά τη στρατηγική διαδικασία λήψης των αποφάσεών τους, καθώς επίσης και να υιοθετήσουν πολιτιστικά πρότυπα διπλωματίας στην ατζέντα τους. Στην εποχή της αυξανόμενης κοινωνικής συνείδησης, οι εταιρείες με σχέδια μάρκετινγκ και εκστρατείες πολιτισμικά ευαίσθητες, απολαμβάνουν μία θετικά διακείμενη κοινή γνώμη και μία καλή εικόνα, με αποτέλεσμα να αποδίδουν καλύτερα οικονομικά.

Η διείδυση του ιδιωτικού τομέα στην πολιτιστική παραγωγή εξελίσσεται σε ένα από τα σημαντικότερα φαινόμενα της σύγχρονης εποχής. Χορηγοί, δωρητές, ευεργέτες, συλλέκτες, δεν αποτελούν πλέον σπάνια δείγματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης, αλλά καθημερινή πραγματικότητα. Ανάμεσα σε αυτούς τους δύο βασικούς άξονες άσκησης πολιτιστικής διπλωματίας επιβάλλεται σχέση συνεργασίας. Το κράτος, οφείλει να αναγνωρίζει τη σημασία της ενεργητικής συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στις κοινές υποθέσεις, καθώς και την αμεσότητα και την αποτελεσματικότητα που προκύπτουν από την απευθείας διακρατική επικοινωνία των πολιτών μεταξύ τους, χωρίς την κρατική διαμεσολάβηση. Η επικοινωνία όμως αυτή απειλείται από τους συνεχώς αυξανόμενους κρατικούς περιορισμούς και τη δυσκινησία και αβελτηρία των διοικητικών κρατικών υπηρεσιών. Το κράτος λοιπόν, πρέπει να αναζητά συνεχώς τρόπους ενθάρρυνσης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, δίνοντας σημαντικά κίνητρα στις επιχειρήσεις, τα ιδρύματα και τους ενδιαφερόμενους χορηγούς, ούτως ώστε να ενισχύσουν τη δημιουργική παραγωγή των πολιτών μέσα σε ένα πλαίσιο κανόνων, που διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον, την ποιότητα και τα πνευματικά έργα των δημιουργών.⁵⁷

8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κλείνοντας, προκειμένου η Ελλάδα να μην καταστεί ο παρίας της διεθνούς κοινότητας, πρέπει να αναδιοργανωθεί τόσο η εξωτερική πολιτική της όσο και η πολιτιστική διπλωματία που υιοθετεί. Τη στιγμή που οι διεθνείς ισορροπίες δυνάμεων συνεχώς αλλάζουν η Ελλάδα καλείται να επαναπροσδιορίσει τις γεωστρατηγικές της κινήσεις προκειμένου να διασφαλίσει τη θέση της στο συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον. Εν μέσω συνεχών πολιτικών και οικονομικών κρίσεων σε πλείονες χώρες σε συνδυασμό με το κύμα των προσφύγων, την άνοδο που καταγράφει το Ισλαμικό κράτος και την ολοένα αυξανόμενη δύναμη της Κίνας και της Ρωσίας, η Ελλάδα καλείται να διεκδικήσει τη θέση της στο ευρωπαϊκό κεκτημένο καθώς το νέο διεθνές περιβάλλον είναι σύνθετο και πολυεπίπεδο και ευνοεί τους ενεργητικούς και όχι τους παθητικούς παίκτες.

Μολονότι η Ελλάδα στην πρόσφατη ιστορία της δεν κατάφερε να αποκτήσει διεθνή προβολή ισχύος προκειμένου να εξελιχθεί σε παράγοντα σταθερότητας, η ορθή και προσχεδιασμένη εξωτερική πολιτική δύναται να αναδείξει την Ελλάδα σε χώρα-πυλώνα λόγω της κομβικής της θέσης στην ευρωατλαντική προσέγγιση.

⁵⁷ «Πολιτιστική Διπλωματία. Ιστορική αναδρομή» σελ. 25 Νικόλαος Βασιλειάδης
Λέκτορας Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η Ελλάδα οφείλει να υιοθετήσει ένα συνολικό όραμα και μια μακρόπνοη στρατηγική για να επαναπροσδιορίσει την ισχύουσα θέση της στην πολιτική σκηνή. Πρέπει με τη νέα της εξωτερική πολιτική να είναι μία χώρα φιλόδοξη, δυναμική, μια χώρα γέφυρα συνεργασίας και δημιουργικής άμβλυσης των διαφορετικών προσεγγίσεων. Εξάλλου, ο δυναμικότερος παράγοντας ισχύος μίας χώρας πλέον είναι η εικόνα της, γι αυτό και πρέπει να αναπτύξουμε τη διπλωματία των αγορών, του εμπορίου, των επενδύσεων, του τουρισμού και του πολιτισμού. Δηλαδή να χτίσουμε παντού την εικόνα μιας σύγχρονης Ελλάδας με ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα που θα αποτελεί ένα κράτος που θα αντλαμβάνεται τις ευκαιρίες στο διεθνές σύστημα και θα σπεύδει να τις μετατρέψει σε ενεργητικές πολιτικές.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

9.1. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

www.enterprisegreece.gov.gr

"INVEST in GREECE agency." ENTERPRISE GREECE. Accessed January 20, 2018.

<http://www.enterprisegreece.gov.gr/gr/ependyseis/ependytikoi-tomeis/toyrismos>.

www.monastiriaka.gr

"Άγιο Όρος - Agio Oros" , Monastiriaka - Mount Athos. Accessed December 28, 2017.

<https://www.monastiriaka.gr/agio-oros.htm>.

Σύνταγμα Ελλάδος: www.hellenicparliament.gr

"Ο Θεσμός." Σύνταγμα. Accessed January 21, 2018.

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-109/>.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων : archive.minedu.gov.gr

"ΑΡΧΙΚΗ Προκηρύξεις / Διαγωνισμοί / Υποτροφίες Θέματα Προσωπικού Εκδηλώσεις / Επιμόρφωση Διοικητικά Έγγραφα Έντυπα Νέο Σχολείο Τεχνολογικό Λύκειο Εκπαιδευτικό Σύστημα (Ιδιωτική Εκπαίδευση) Στοιχεία Μηνιαίου Προϋπολογισμού του Υπουργείου." ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. Accessed December 28, 2017. <http://archive.minedu.gov.gr/epikoinonia/tilefonikoi-katalogoi/5631-amigi-ellinika-sxoleia-toy-eksoterikoy>.

Επίσημο site ΕΕ: www.europa.eu

"Φοίτηση σε σχολείο άλλης χώρας της ΕΕ." Η Ευρώπη σου - Πολίτες. Accessed December 28, 2017. https://europa.eu/youreurope/citizens/education/school/enrol/index_el.htm.

www.hellenic-education-uk.europe.sch.gr

"FAQs." FAQs | Hellenic Education Office. Accessed December 28, 2017. <http://hellenic-education-uk.europe.sch.gr/faqs/>.

www.unesco.org

9.2. ΆΡΘΡΑ

"ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ - Οι 5 πιο σημαντικές ελληνικές αρχαιότητες που βρίσκονται στο εξωτερικό." Ellines.com. Accessed December 28, 2017. <https://www.ellines.com/good-news/18335-oi-5-pio-simantikes-ellinikes-archaiotites-pou-briskontai-sto-exoteriko/>.

"Οκτώ λόγοι για να επιστρέψουν στην Ελλάδα τα μάρμαρα του Παρθενώνα." InOut RSS. Accessed January 21, 2018. <http://www.inout.gr/showthread.php?t=35294>.

Tovima.gr — Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε. "Διαμεσολάβηση της Unesco για τα Γλυπτά του Παρθενώνα." ΤΟ ΒΗΜΑ. Accessed January 20, 2018.

Μόσχοβας, Άγγελος. "Η απίστευτη Οδύσσεια της Νίκης της Σαμοθράκης μέχρι το Λούβρο." Paraskhnio.gr. July 11, 2014. Accessed January 20, 2018. <https://www.paraskhnio.gr/pos-mas-eklepsan-ti-niki-tis-samothrakis/>.

News247. "Die Welt: Ευκαιρία επιστροφής των Μαρμάρων, ενόψει Brexit." News 24/7. August 09, 2017. Accessed January 20, 2018. <http://news247.gr/eidiseis/kosmos/die-welt-antallagh-twn-marmarwn-toy-parthenwna-me-thn-ellhnikh-ypografh-gia-to-brexit-mia-eksypnh-symfwnia.4798255.html>. <http://www.tovima.gr/culture/article/?aid=638490>.

Iefimerida.gr. "Αυτά είναι τα Ελγίνεια Μάρμαρα που διεκδικεί η Ελλάδα από τη Βρετανία [εικόνες]." Iefimerida.gr. October 14, 2014. Accessed January 20, 2018. <http://www.iefimerida.gr/news/174005/%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%AC-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%BB%CE%B3%CE%AF%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CE%BC%CE%AC%CF%81%CE%BC%CE%B1%CF%81%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CE%AF-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82>.

Μοσχολιού, Τζίνα. "Πρόταση νόμου για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα κατέθεσαν 12 Βρετανοί βουλευτές." ΑΘΗΝΑ 984 – Ο ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ. July 11, 2016. Accessed December 28, 2017. <http://www.athina984.gr/2016/07/11/protasi-nomou-gia-tin-epistrofi-ton-glypton-tou-parthenona-katethesan-12-vretani-vouleptes/>.

Εμμανουηλίδης, Εμμανουήλ Αντ. "Εμμανουηλίδης Μάνος." ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ. Accessed December 28, 2017. http://emmanouilidismanos.blogspot.gr/2009/08/blog-post_10.html.

"Visit Greece | Τα βήματα του Απόστολου Παύλου στην Ελλάδα." Visit Greece | The Official website of the Greek Tourism Organisation. Accessed December 28, 2017. http://www.visitgreece.gr/el/religion/on_the_path_of_apostle_paul.

"Ο θρησκευτικός τουρισμός κερδίζει και τους Κινέζους." Η Εφημερίδα των Συντακτών. January 31, 2016. Accessed January 21, 2018. <http://www.efsyn.gr/arthro/o-thriskeytikos-toyrismos-kerdizei-kai-toys-kinezous>.

"Οι διάσημες ελληνικές αρχαιότητες που βρίσκονται στο εξωτερικό είναι τα πιο δημοφιλή εκθέματα των μουσείων." elculture. Accessed January 20, 2018. <http://www.elculture.gr/blog/article/%CE%BF%CE%B9-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82/>.

"Λιτότητα στα σχολεία εξωτερικού, του Απόστολου Λακασά | Kathimerini." ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. Εθν.Μακαρίου & Φαληρέως 2. Accessed December 28, 2017. <http://www.kathimerini.gr/847615/article/epikairothta/ellada/litothta-sta-sxoleia-e3wterikoy>.

Μπαμπινιώτης, Γιώργος. "Τα ελληνικά σχολεία στο εξωτερικό." ΤΟ ΒΗΜΑ. Accessed December 28, 2017. <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=21553>.

Online, Τα Νέα. "Οδηγός αποσπάσεων σε σχολεία του εξωτερικού." Τα Νέα Online. February 28, 2010. Accessed December 28, 2017. <http://www.tanea.gr/news/greece/article/4562609/?iid=2>

"Η σχολική εκπαίδευση των παιδιών των Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία." Heimatkunde - migrationspolitisches Portal. Accessed December 28, 2017.

"4485/2017." Taxheaven. Accessed January 20, 2018. <https://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/829>. <https://heimatkunde.boell.de/2012/06/12/i-sholiki-ekpaideysi-ton-paidion-ton-ellinon-metanaston-sti-germania>.

"Κερδίζουν την Ομογένεια τα νέα ελληνικά σχολεία στις ΗΠΑ, Της Ιωαννας Φωτιαδη | Kathimerini." ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. Εθν.Μακαρίου & Φαληρέως 2. Accessed December 28, 2017. <http://www.kathimerini.gr/454844/article/epikairothta/ellada/kerdizoyn-thn-omogeneia-ta-nea-ellhnika-sxoleia-stis-hpa>.

"Απάντηση του Υπ. Παιδείας στους Έλληνες Ευρωβουλευτές για τα ελληνικά σχολεία εξωτερικού και τα Ευρωπαϊκά Σχολεία." AlfaVita - Εκπαιδευτικό Ενημερωτικό Δίκτυο. Accessed December 28, 2017. <http://www.alfavita.gr/arhron/ekpaideysi/ypoyrgeio-paideias/apantisi-toy-yp-paideias-stoys-ellines-eyrovoyleytes-gia-ta>.

"Νέο νομικό πλαίσιο για τα ελληνικά σχολεία στο εξωτερικό | Kathimerini." ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. Εθν.Μακαρίου & Φαληρέως 2. Accessed December 28, 2017. <http://www.kathimerini.gr/837674/article/epikairothta/ellada/neo-nomiko-plaisio-gia-ta-ellhnika-sxoleia-sto-e3wteriko>.

"Ελληνική Αρχιεπισκοπή Αμερικής, του Χρήστου Γιανναρά | Kathimerini." ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. Εθν.Μακαρίου & Φαληρέως 2. Accessed December 28, 2017. <http://www.kathimerini.gr/931640/opinion/epikairothta/politikh/ellhnikh-archiepiskoph-amerikh>.

ArmyNow.net. "Επίθεση στην κυβέρνηση για τα ελληνικά σχολεία εξωτερικού."
ArmyNow.Net. October 10, 2017. Accessed December 28, 2017.
<http://www.armynow.net/epithesh-sthn-kybernhsh-ellhnika-sxoleia-ekswterikou/>.

"Πρωτοφανής υποβάθμιση των ελληνικών σχολείων του εξωτερικού, με ευθύνη της
Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ." ΝΔ - Διοικούσα Επιτροπή Ν. Θεσσαλονίκης. Accessed
December 28, 2017. <https://ndthessaloniki.gr/node/129>.

Βερέμης, Θάνος. Η Ιστορία των Ελληνοτουρκικών Σχέσεων 1453-2006, Εκδόσεις Ι.
Σιδέρης, 2007.

Δίπλα, Χαριτίμη. " Η Ελληνο-Τουρκική Διαφορά για την Υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου."
ΕΛΙΑΜΕΠ. 1992 <http://www.eliamep.gr/>.

Περράκης, Στέλιος (επιμ.),. Αιγαίο.,Εξελίξεις και Προοπτικές Επίλυσης των
Ελληνοτουρκικών Διενέξεων. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2003.

Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας «Οικονομική Διπλωματία και
Διπλωματία Βιομηχανικού Σήματος»

Νικόλας Βασιλειάδης, «Πολιτιστική Διπλωματία. Ιστορική αναδρομή»

UNESCO HELLAS «ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ» http://www.unesco-hellas.gr/gr/2_1.htm

Υπουργείο Εξωτερικών «Η Ουνέσκο και ο ρόλος της»
<http://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/unesco-kai-rolos.html>